

Acil Servise Başvuran Burunda Yabancı Cisim Olgularına Yaklaşım

Approach to Cases of Foreign Bodies in the Nose Admitted to the Emergency Department

Alpaslan KISINMA*

Başkent Üniversitesi Konya Uygulama ve Araştırma Hastanesi Hocacihan mah. Saray caddesi No:1, Selçuklu / Konya 42080 Türkiye

ÖZET

Amaç: Burunda yabancı cisimler acil servise sık başvuru nedenleri arasında yer almaktadır.

Bu çalışmadaki amacımız; acil servise başvuran nazal kavitede görülen yabancı cisimlerin görülme sıklığını, çıkarılma yöntemlerini ve çıkarılan cisimlerin özelliklerini vurgulamaktır.

Materyal ve Metot: Çalışmaya acil kliniğimize son bir yıl içinde başvuran toplam burunda yabancı cisim olan 50 olgu dahil edildi. Tüm olguların dosyaları, yaş, cinsiyet, yabancı cismin cinsi, hangi taraf burun deliğinde olduğu ve uygulanan tedavi açısından değerlendirildi.

Bulgular: Yaş ortalaması 3 ± 1.41 tespit edildi. Hastaların %38'i (n=19) kız ve %62'si (n=31) erkekti. Hastaların 44'üne acil serviste müdahale edilerek çıkarıldı. Yabancı cisimler olguların 33 'ünde (%66) sol taraf, 17 'sinde (%34) sağ taraf tespit edildi. Her iki kavitede yabancı cisim görülen hasta tespit edilmedi. En sık saptanan yabancı cisimler, 16 olguda (%32) boncuk, 14 olguda (%28) besin türleri (mısır, nohut, fasulye vb), 10 olguda (%20) kağıt ve sünger ve 4 olguda (%8) pamuk parçacıkları idi.

Sonuç: Burunda yabancı cisim olguları çocuk acil servislere başvuruların önemli ve sık nedenleri arasında yer almaktadır. Acil serviste müdahale edilmesi ve çıkarılması; hem zaman kaybını, hem maliyeti hem de olası komplikasyonları önlemek açısından çok önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Burun, Yabancı Cisim, Acil Servis

ABSTRACT

Aim: Foreign bodies in the nose are among the frequent causes of emergency services.

Our aim in this study is to emphasize the incidence of the foreign bodies seen in the nasal cavity, the methods of removal and the properties of the objects.

Material and Methods: A total of 50 patients with foreign bodies were included in the study. The files of all cases were evaluated in terms of age, gender, type of foreign body, which side and treatment.

Results: The mean age was 3 ± 1.41 . 38% (n = 19) of the patients were female and 62% (n = 31) were male. 44 patients were intervened in the emergency department. The left side was detected in 33 (66%) of the foreign bodies and the right side in 17 (34%) of the cases. No patient was seen in both cavities. The most common foreign bodies were beads in 16 cases (32%), nutrient types in 14 cases (28%) (corn, chickpeas, beans, etc.), paper and sponge particles in 10 cases (20%) and 4 cases (8%) cotton particles.

Conclusion: Foreign body cases in the nose are among the important and frequent causes of applications to pediatric emergency departments. Intervention and removal in the emergency department; It is very important to prevent both time loss, cost and possible complications.

Keywords: Nose, Foreign Body, Emergency Department

GİRİŞ

Burunda yabancı cisim vakaları, çocuk acil servis başvurularının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Tüm çocuk acillerin yaklaşık %1'ini oluşturmaktadır (1).

Genellikle 2-5 yaş arası çocuklarda daha sık görülür. Burunda en sık görülen yabancı cisimler plastik boncuk, sünger, oyuncak parçaları ve pilleri, küçük yiyecek parçaları (findık, ceviz, mısır, çekirdek vb.) ve kağıt parçalarıdır. Yetişkinlerde çok nadir görülmekle birlikte zihinsel engelli ve psikosomatik bozukluğu olanlarda görülebilmektedir (2).

Yapılan birçok çalışmada burunda yabancı cisim vakalarında ki cinsiyet faktörü açısından erkek/kadın oranlarında farklı sonuçlar tespit edilmiş olsa da, erkek hastaların fazla olduğunu rapor eden çalışmalar daha çoktur (3,4).

Burunda ki yabancı cisimler genelde hayati tehdit edici sonuçlar doğurmasa da, tespit edilemeyen veya geç müdahale edilen durumlarda yabancı cisme bağlı oluşabilecek enfeksiyon ile karşılaşılabilir. Yabancı cismin alkalın pil olması halinde geç müdahale edilirse mukozal tahribata bağlı komplikasyonlar gelişebilir.

Burunda ağrı, huzursuzluk ve basınç hissi en sık görülen semptomlardır.

Burunda yabancı cisim tespiti için kullanılan yöntemler; anterior rinoskopi, flexibıl nazofarengoskopi ve rijid nazal endoskopi yöntemleridir.

Burunda yabancı cisim hastalarında tedavi genellikle yabancı cismin poliklinik şartlarında çıkartılması şeklindedir, ancak yerleşim yerine ve hasta uyumsuzluğuna bağlı olarak nadiren ameliyathane şartlarında anestezi uygulanarak ta yapılmaktadır (2,5).

Burundan yabancı cisim çıkarmak için literatürde tanımlanmış 20 çeşit yöntem olmasına rağmen genel kabul görmüş altın standartlarında bir yöntem bulunmamaktadır. Bütün yöntemlerin birbirlerine göre avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır (6,7,8).

Bu çalışmadaki amacımız; acil servise başvuran nazal kavitede görülen yabancı cisimlerin görülme sıklığını, çıkarılma yöntemlerini ve çıkarılan cisimlerin özelliklerini vurgulamaktır.

MATERYAL VE METOT

Ocak 2018 – Şubat 2019 tarihleri arasında Başkent Üniversitesi Konya Araştırma ve Uygulama Hastanesi Acil Kliniği'ne başvuran ve burundan yabancı cisim çıkartılan 50 hastanın kayıtları retrospektif olarak incelendi. Hastaların yaşı, cinsiyeti, yabancı cismin türü, burnun hangi tarafında olduğu, klinik semptomları, tanı ve tedavileri ile komplikasyonları kaydedildi. Sadece acil serviste tanısı konulan hastalar çalışmaya alındı. Acil servise başvuran hastalar öncelikle rinoskop ile değerlendirildikten sonra uygun pozisyon verildi. Boynunun altına sırtına doğru uzanan yastık konuldu. Baş hafif ekstansiyona alındı. Daha sonra yabancı cisimler çoğunlukla buşon küret ve eğri klemp kullanılarak çıkarıldı (Şekil 1). Yabancı cismin posteriyör de düşünüldüğü, acil serviste müdahale edemediğimiz hastalar; Kulak Burun Boğaz (KBB) kliniğine sevk edildi ve yabancı cisimler burada çıkarıldı.

Şekil 1. Burundan yabancı cisim çıkarma aletleri (buşon küret-eğri klemp)

BULGULAR

Çalışmaya toplam 50 hasta alındı. Hastaların yaş ortalaması 3 ± 1.41 (ortalama±std sapma) tespit edildi. Hastaların %38'i (n=19) kız ve %62'si (n=31) erkekti. Hastaların tanıları anterior rinoskopi ile konuldu. Hastaların 44'üne acil serviste müdahale edildi ve yabancı cisimler buşon küret ve eğri klemp ile çıkarıldı. 6 hastaya, yabancı cisim poteriör yerleşimli olduğu için KBB kliniği tarafından müdahale yapıldı. Yabancı cisimler, olguların 33'ünde (%66) sol tarafta, 17'sinde (%34) sağ tarafta tespit edildi. Her iki kavitede aynı anda yabancı cisim bulunan hasta tespit edilmedi.

En sık saptanan yabancı cisimler, 16 olguda (%32) boncuk, 14 olguda (%28) besin türleri (mısır, nohut, fasulye vb), 10 olguda (%20) kağıt ve peçete, 4 olguda (%8) pamuk parçacıkları olarak kaydedildi (Tablo 1)

Tablo 1. Burundaki yabancı cisimlerin türü ve cinsiyete göre dağılımı

Yabancı Cisim	Kadın	Erkek	Toplam
Plastik boncuk	6	10	16
Mısır nohut fasulye vb. besin türleri	3	11	14
Kağıt ve peçete parçacıkları	2	8	10
Pamuk	2	2	4
Toplam	13	31	44

Yabancı cisim çıkarma işlemi sonrası üç hastada gelişen burun kanaması burun tamponu ile kontrol altına alındı.

TARTIŞMA

Genelde beş yaş altı çocuklar buldukları çevreyi, eşyaları ve kendilerini tanıyabilmek için ellerine geçen her maddeyi ağızlarına, kulaklarına ve burunlarına sokmaya çalışırlar. Bu dönem daha çok çocukların yalnız kalmaya ve yalnız oynamaya başladığı zamanlardır. Beş yaş üstünde daha nadir görülmektedir, bu dönemde genellikle zihinsel engelli hastalarda görülür (2).

Burunda yabancı cisimleri çocuk acil servis başvurularının önemli bir sıklığını oluşturmaktadır. Tüm çocuk acillerin yaklaşık %1'ini oluşturmaktadır (1).

Burunda yabancı cisim vakaları için erkeklerde daha sık görüldüğünü gösteren çalışmalar olduğu gibi, kadınlarda daha sık olduğunu gösteren çalışmalar da vardır (4,9).

Tong ve arkadaşları yabancı cisimlerin erkek cinsiyette ve sağ burun boşluğunda daha sık görüldüğünü ve en sık boncuk ve plastik oyuncak parçalarına (%45,7), findık ve tohum taneciklerine (%16,9) rastladıklarını bildirmişlerdir (4).

Memiş ve ark. (8) ise yaptıkları bir çalışmada burundan çıkarılan yabancı cisimlerin sıklıkla plastik oyuncak parçaları ve boncuklar (%43,8) ile findık, mısır gibi tohum tanecikleri (%29,2) olduğunu tesbit etmişlerdir. Hastaların 74'ünde (%56,9) sağ, 54'ünde (%41,6) sol nazal pasajda ve 2'sinde (%1,5) ise her iki burun deliğinde yabancı cisim tespit etmişlerdir. Yapılan

bir çalışmada 243 hasta ile yaptıkları çalışmada vakaların 138'i kadın 105'i erkek hastaymış. Çıkarılan yabancı cisimlerin %32,1'i plastik boncuklar, %27,6'sı bitki türleri ve %14'ü kağıt sünger parçaları olduğunu tespit etmişlerdir. Hastaların %35,4'ün de yabancı cisim sol nazal kavitede, %63,8'inde sağ nazal kavitede ve %0,8 oranında da her iki nazal kavitede yabancı cisim tespit edilmiştir (10).

Bizim çalışmamızda da burundan çıkarılan yabancı cisimler 16 olguda (%32) boncuk, 14 olguda (%28) besin türleri (mısır, nohut, fasulye vb), 10 olguda (%20) kağıt ve peçete parçacıkları olarak kaydedildi. Yabancı cisimler, olguların 33'ünde (%66) sol tarafta, 17 'sinde (%37) sağ tarafta tespit edildi. Çalışmamızda her iki kavitede aynı anda yabancı cisim olan vaka tespit edilmedi. Hastaların %38'i kız ve %62'si erkekti.

Nazal kavitede tespit edilen yabancı cisimlerin olabildiğince erken dönemde çıkarılması gereklidir. Burunda yabancı cisimlerin tedavisi çok zor değildir. Uygun pozisyonda uygun ekipman kullanarak yabancı cisimler çok kolay çıkarılabilir. Temel prensip yabancı cismi tutarak ya da arkasına geçip öne doğru süpürerek dışarı çıkartmaktır. Bu işlem için kullanabileceğimiz ekipmanlar; künt kancalar, alligatör forsepler ve klemlerdir. Gerekli durumlarda balon kateter, aspiratör, pozitif basınç uygulama, burun yıkama ve adeziv maddeler (siyanoakrilat yapıştırıcılar) de kullanılabilir (9,11).

Bizim çalışmamızda genel anesteziye hiç ihtiyaç olmadan çocuğun başı hafif ekstansiyona getirilerek yabancı cismin görünür hale getirilmesi sağlandı. Daha sonra çoğunlukla buşon küret ve eğri klemp kullanılarak çıkarıldı.

SONUÇ

Burunda yabancı cisim acile sık başvuru nedenleri arasında olduğu için hızlı ve pratik müdahale etmek önemlidir. Böylece gelişebilecek komplikasyonlarda önlenmiş olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Taylor C, Acheson J, Coats TJ. Nasal foreign bodies in children: kissing it better. *Emerg Med J* 2010;27:712-3.
2. Figueiredo RR, Azevedo AA, Kós AO, Tomita S. Nasal foreign bodies: description of types and complications in 420 cases. *Braz J Otorhinolaryngol* 2006;72:18-23.
3. Kalan A, Tariq M. Foreign bodies in the nasal cavities: a comprehensive review of the aetiology, diagnostic pointers, and therapeutic measures. *Postgrad Med J* 2000;76:484-7.
4. Tong MC, Ying SY, van Hasselt CA. Nasal foreign bodies in children. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol* 1996;35:207-11.
5. Balbani AP, Sanchez TG, Butugan O, Kii MA, Angélico FV Jr, Ikino CM, et al. Ear and nose foreign body removal in children. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol* 1998;46:37-42.
6. Endican S, Garap JP, Dubey SP. Ear, nose and throat foreign bodies in Melanesian children: an analysis of 1037 cases. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol* 2006;70:1539-45.
7. Ogunleye AO, Sogebi OA. Nasal foreign bodies in the African children. *Afr J Med Med Sci* 2004;33:225-8.
8. Memiş M, İlhan E, Ulucanlı S, Yaman H, Güçlü E. Nasal foreign bodies: an analysis of 130 patients. *Kulak Burun Bogaz İhtis Derg* 2015;25:109-112.
9. Mukherjee A, Haldar D, Dutta S, Dutta M, Saha J, Sinha R. Ear, nose and throat foreign bodies in children: a search for socio-demographic correlates. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol* 2011;75:510-2).
10. Mustafa Çelik, Burak Olgun, Ahmet Altıntaş, Yakup Yegin, Fatma Tülin Kayhan: Evaluation of Patients with Nasal Foreign Bodies. *Haydarpaşa Numune Med J* 2018;58(2):79-84.
11. Ozdemir S, Akbas Y, Görgülü O, Selçuk T, Sayar C. Rhinolithiasis: review of 21 cases. *m J Rhinol Allergy* 2010;24:136-9.